

Nederlandse Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Inspectieresultaten Arbozorg bij isolatiebedrijven

Inspectieresultaten Arbozorg bij isolatiebedrijven

In de periode van 1 juni 2024 tot 31 december 2024 heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie in de isolatiebranche gecontroleerd op de naleving van wet- en regelgeving. Het doel van de inspecties was om werkgevers te wijzen op hun arbozorgverplichtingen en hen ertoe aan te zetten deze in orde te maken. Daarbij is met name gekeken naar de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), het bijbehorende plan van aanpak (PvA) en het hebben van een basiscontract met een arbodienst of arbodeskundige. Van de 181 bedrijven hebben 86 bedrijven hun documentatie op orde. Bij de overige 95 bedrijven is aanvullend een inspectie op de arbeidsplaats uitgevoerd. In ruim de helft van die gevallen is handhavend opgetreden.

Aanleiding

Aanleiding tot inspecteren was een melding over onveilig werken met diisocyanaten. In deze branche zou onvoldoende aandacht zijn voor de risico's van veilig werken in het algemeen en in het bijzonder voor het werken met deze chemische stoffen, die bijvoorbeeld in purschuim zitten. De recent aangescherpte wetgeving op het gebied van gevaarlijke stoffen vormde mede aanleiding om hieraan aandacht te besteden. In deze wetgeving zijn nieuwe restricties opgenomen, specifiek voor het werken met purschuim.

REACH-restrictie werken met purschuim

Vanaf 24 augustus 2023 geldt de REACH-restrictie (bijlage XVII van artikel 67, lid 1 van Verordening (EG) nr. 1907/2006) voor het gebruik van producten die meer dan 0,1% diisocyanaten bevatten. De restrictie verplicht bedrijven om werknemers die deze producten gebruiken een opleiding aan te bieden. Alleen medewerkers die een opleiding hebben gevolgd in het veilig omgaan met diisocyanathoudende producten mogen daadwerkelijk met dit product werken. De leverancier van het product levert trainingsmateriaal aan.

Blootstelling aan diisocyanaten geeft een verhoogde kans op luchtweg-aandoeningen. Medewerkers kunnen overgevoelig worden voor isocyanaten (sensibiliseren) en als gevolg daarvan een allergisch beroepsastma ontwikkelen. Er zijn aanwijzingen dat met name blootstelling van de luchtwegen en de huid tot overgevoeligheid kan leiden. Daarom is het belangrijk dat medewerkers op de hoogte zijn van de risico's en de juiste maatregelen bij het omgaan met producten die deze stof bevatten. Goede zorg voor arbeidsomstandigheden en het geven van voorlichting en onderricht is al opgenomen in het Arbobesluit. Met deze REACH-restrictie is de verplichte inhoud van de voorlichting concreter geworden.

Sectoraanpak Arbozorg

De inspecties in de isolatiebranche maken deel uit van de Sectoraanpak Arbozorg van de Nederlandse Arbeidsinspectie. Deze aanpak is gericht op het verhogen van de naleving van arbozorgverplichtingen bij sectoren. Een belangrijk uitgangspunt is dat de aanpak zich richt op zowel het beter

naleven van de administratieve verplichtingen als op de uitwerking van maatregelen in de praktijk, op de werkvloer. Het gaat onder andere om de verplichte RI&E en het bijbehorende PvA. Dit zijn instrumenten die helpen om de risico's op de werkvloer te beheersen dan wel te voorkomen. Een grotere bekendheid en betere naleving van arbozorgverplichtingen draagt bij aan het voorkomen van arbeidsongevallen of uitval van medewerkers die ziek worden vanwege ongezonde werkomstandigheden.

Aanpak

Voorafgaand aan de inspecties heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie een brede groep werkgevers in de isolatiebranche geïnformeerd over het belang van goede arbozorg, de wettelijke verplichtingen en de geplande controles. Dit deed zij door de branchepartijen op de hoogte te stellen en door aan alle bedrijven die gecontroleerd zouden worden vooraf een aankondigingsbrief te sturen. In deze brief is ook uitgelegd hoe een werkgever aan zijn verplichtingen kon voldoen en waar verdere informatie en hulpmiddelen te vinden zijn.

In totaal ontvingen 450 bedrijven in het eerste kwartaal van 2024 deze aankondigingsbrief. Op basis van de beschikbare data is zoveel mogelijk geselecteerd op bedrijven in de isolatiebranche die waarschijnlijk met purschuim werken. Vervolgens is een verzoekbrief gestuurd aan dezelfde bedrijven voor het aanleveren van bedrijfsinformatie middels een beveiligde digitale tool. Het ging om het aanleveren van de actuele RI&E, het bijbehorende PvA en het basiscontract. Deze verzoekbrief is in het derde kwartaal van 2024 verzonden. In de periode tussen het verzenden van de twee brieven – en dus voorafgaand aan de inspectie – heeft het bedrijf de gelegenheid gehad om de documentatie in orde te maken.

De Arbeidsinspectie beoordeelde de ingestuurde documentatie op aanwezigheid en inhoud. Op grond daarvan is een nadere risicoselectie van te inspecteren bedrijven uitgevoerd. Als er helemaal geen documentatie aangeleverd was of de documentatie bleek onvoldoende, dan volgde een inspectie. Inspecteurs bezochten de arbeidsplaats om aanwezige arbeidsrisico's te inspecteren en aan de hand van een specifieke vragenlijst het gesprek met de werkgever aan te gaan over nut en noodzaak van regelgeving rond Arbozorg.

Effect

De brieven hadden direct effect. Het bleek dat 40% van de bedrijven naar aanleiding van onze brieven alsnog een RI&E opstelde of deze actualiseerde. De helft hiervan ondernam daartoe actie na ontvangst van de aankondigingsbrief. Ruim de helft van de aangeschreven bedrijven (58%) beschikten voorafgaand aan onze interventie al over de verplichte documenten en leverde deze aan. Alle overige bedrijven, die aanvankelijk geen RI&E hadden, beschikken na de fysieke controle wel over een RI&E.

Resultaten

In totaal zijn 181¹ bedrijven gecontroleerd, een deel alleen op basis van de ingestuurde documenten en een deel door middel van een inspectie op de werkplek. Het betrof hoofdzakelijk de kleinere bedrijven uit de sector die dakisolatie, spouwmuurisolatie of vloerisolatie aanbrengen. Bij 62% bleek het te gaan om bedrijven met 25 of minder werknemers.

Het merendeel van de bedrijven was niet bij een branche-organisatie aangesloten (60%) en maakte geen gebruik van een branche-RI&E (53%).

Handhaving

Van de 181 bedrijven konden 86 bedrijven hun RI&E, plan van aanpak en basiscontract overleggen en bleken deze documenten van voldoende kwaliteit. Uit deze documenten bleek ook dat de bedrijven op de hoogte waren van de REACH-restrictie en de verplichting om hun werknemers een opleiding aan te bieden. Deze bedrijven zijn niet bezocht en hebben een brief ontvangen waarin werd bevestigd dat de documentatie voldoende op orde was en geen aanleiding gaf voor een inspectiebezoek.

Bij 95 bedrijven is een werkplekinspectie uitgevoerd op de locatie waar de isolatiewerkzaamheden plaatsvonden. Bij 55 van deze bedrijven, ruim 52%, is gehandhaafd. In totaal zijn bij deze bedrijven 114 feiten geconstateerd. Gemiddeld zijn per bedrijf 1-2 overtredingen aangetroffen.

Tabel 1. Handhavingsresultaten per inspectieonderwerp

Inspectieonderwerp	Totaal feiten	Waar-schuwing	Stillegging zonder boete	Eis	Boete-rapport
Risico-inventarisatie en -evaluatie	62	62			
Arbeidsmiddelen	21	16	2	3	
Inrichting arbeidsplaats	18	16	2		
Arbozorg/basiscontract	9	8			1
Gevaarlijke stoffen	3	2		1	
Fysieke belasting	1	1			
	114	105	4	4	1

N=95

De handhaving bestond voor de meeste bedrijven uit waar-schuivingen. In enkele gevallen van ernstige overtredingen zijn stilleggingen zonder boete ingezet of zijn er eisen of

boeterapporten opgelegd. De handhaving is gericht en proportioneel ingezet, conform het handhavingsbeleid van de Inspectie. De ernst en omvang van het risico wordt daarbij meegewogen.

Hieronder volgen de uitkomsten van risico's benoemd in de RI&E's.²

Tabel 2. Risico's benoemd in de RI&E's

Risico's	% in de RI&E geïnventariseerd
1. Werken met diisocyanaten	29%
2. Werken met glaswol en/of steenwol	42%
3. Blootstelling aan gevaarlijke stoffen (kwartsstof, asbest)	74%
4. Valgevaar	76%
5. Werken in kleine (kruip)ruimten	58%
6. Fysieke belasting	83%
7. Overige risico's	12%

N=173

Het valt op dat belangrijke risico's van werken met isolatiemateriaal, zoals werken met diisocyanaten of glaswol en/of steenwol, relatief beperkt zijn geïnventariseerd in de RI&E. Toch vormen ze wel de hoofdactiviteit van deze bedrijven. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de risico's bij het werken met specifieke arbeidsmiddelen. Deze risico's zijn onvoldoende opgenomen in de RI&E's, terwijl er wel overtredingen aangaande specifieke arbeidsmiddelen zijn aangetroffen (zie tabel 1).

Soms ontbraken er maatregelen in het plan van aanpak terwijl de risico's wel benoemd waren in de RI&E. Wanneer maatregelen wel beschreven waren, bleken deze regelmatig onvoldoende te zijn uitgewerkt. Dit had met name betrekking op ontbrekende termijnen en/of ontbrekende verantwoordelijken. Dit laatste is in ruim 55% het geval.

Uit de evaluatie met de inspecteurs bleek dat de meeste bedrijven op de hoogte zijn van de REACH-verplichtingen, de verplichte opleiding voor het werken met diisocyanaten en dat werknemers deze ook hadden gevolgd.

Invloed bedrijfsgrootte

Uit aanvullende data-analyse blijkt dat de bedrijfssomvang nauwelijks invloed heeft gehad op de mate van handhaving. In alle grootteklasse is dit genoeg gelijk, ongeveer de helft.

¹ Niet altijd bleek van alle 181 bedrijven de data beschikbaar, soms doordat zaken nog in behandeling waren of doordat niet alle data-velden waren ingevuld. Hierdoor varieert de respons uit de tabellen enigszins.

² In de tabel is per rij het percentage genoemd dat weergeeft hoe vaak in de RI&E het betreffende risico is geïnventariseerd. Indien in *alle* bedrijven (n=180) sprake is van bijvoorbeeld blootstellingsrisico's aan glaswol, zou je verwachten dat in alle RI&E's (100%) dit risico ook is geïnventariseerd en beoordeeld.

Gebruik branche RI&E

De invloed van het gebruikmaken van een branche RI&E op de mate van handhaving toont een gering positief effect. Het aantal bedrijven waar handhavend is opgetreden en die de 'eigen' erkende branche RI&E heeft gebruikt is relatief kleiner dan het aantal bedrijven waar handhavend is opgetreden en die daar geen gebruik van heeft gemaakt, namelijk 14 van de in totaal 55 bedrijven, versus 27 van de in totaal 91 bedrijven, resp. 25% versus 30%.

Tabel 3. Gebruik branche RI&E

Maakt gebruik van branche RI&E	Handhaving		Totaal
	Ja	Nee	
Ja	14 (25%)	41 (75%)	55
Nee, maar wel van een andere erkende branche-RI&E	6	8	14
Nee, geen gebruik gemaakt van een erkende branche-RI&E	27 (30%)	64 (70%)	91
Onbekend	8	12	20
Totaal aantal bedrijven	55	125	180

N=180

Conclusie en vervolg

Ruim de helft van de benaderde bedrijven in de isolatiebranche beschikte bij aanvang van het project over de wettelijk verplichte documentatie zoals de RI&E en het bijbehorende plan van aanpak met beheersmaatregelen. Hierin onderscheidt de sector zich positief. De REACH-restrictie, van toepassing op veel bedrijven in de sector, was breed bekend en er werd ook aan voldaan.

Er is gelet op de aanwezigheid van een RI&E en plan van aanpak én op de kwaliteit en de uitvoering ervan. Na de interventies van de Arbeidsinspectie beschikten alle bedrijven over een RI&E en plan van aanpak. Op het punt van risico's inventariseren, het uitwerken en uitvoeren van concrete maatregelen zijn verbeterlagen te maken.

Blijvende aandacht nodig voor arbozorg

Goede arbozorg vereist continue aandacht, wat betekent dat de werkgever de RI&E en het plan van aanpak regelmatig actualiseert en evalueert, en samen met de mensen op de werkvloer tot effectieve oplossingen komt. Dit geldt in ieder geval op het moment dat er iets in de werkomstandigheden verandert, maar dient in feite onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering te zijn. Deze manier van werken is veel meer gericht op preventie, in plaats van pas iets gaan doen

als de Inspectie langs komt of wanneer er ongelukken gebeuren. Om systematische aandacht voor de REACH-verplichtingen te borgen, moeten deze onderdeel zijn van de RI&E en het bijbehorende plan van aanpak.

De sector kan hierin actiever een stimulerende rol vervullen. Belangrijk in dit verband is duidelijke informatie en het bevorderen van de bekendheid met en het gebruik van de branche RI&E. Bedrijven in deze sector die de branche RI&E gebruiken hebben verhoudingsgewijs de naleving beter op orde. Zeker gezien het feit dat het merendeel van de bedrijven geen gebruik maakte van een branche RI&E, valt hier voor de sector - en ook voor de bedrijven zelf - winst te behalen. Iets dergelijks geldt ook voor het promoten van oplossingen uit de arbocatalogus van de sector.

Voor de Nederlandse Arbeidsinspectie blijft arbozorg een prioritair inspectieonderwerp. Ook in de toekomst voert de Inspectie controles uit op de arbozorgverplichtingen in sectoren waar extra aandacht nodig is. De isolatiebranche is daarvan niet uitgesloten. Bij bedrijven waar overtredingen zijn geconstateerd, zal de Inspectie herinspecties uitvoeren.

Meer informatie en handige tools

Meer informatie over de basisdocumenten en het arbozorg-systeem is te vinden op:

www.zelfinspectie.nl: Met behulp van de Zelfinspectie 'Gezond en veilig werken' kunnen werkgevers eenvoudig zelf controleren of hun arbobeleid op orde is en of zij de juiste maatregelen nemen.

www.rie.nl: Op de website van het steunpunt RI&E is meer informatie te vinden over de RI&E en het plan van aanpak. Hier kunnen werkgevers aan de slag met het opstellen van de documenten.

www.arboportaal.nl: Op Arboportaal is informatie beschikbaar over arbeidsomstandigheden, waaronder informatie over de RI&E, het plan van aanpak en het afsluiten van een basiscontract.

De branche RI&E ArboTechniek maakt gebruik van de kennis in de sector over veilig en gezond werken, zoals bijvoorbeeld in de Arbocatalogus ArboTechniek en het Blauwe Boekje van Techniek Nederland.

Er is een aparte digitale tool project RI&E beschikbaar op <https://projectrie.arbotechniek.nl/site/nl>. Dit is een digitale branche-RI&E instrument voor bedrijven in de installatie- en isolatiebranche.

Deze brochure is een uitgave van:

Nederlandse Arbeidsinspectie

Postbus 90801 | 2500 LV Den Haag
T 0800 51 51

Augustus 2025